

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Konjarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7965.
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
podeljka in dneva po prazniku

Političen predpust v Nemčiji

Nemčija je letos imela političen predpust, kakor že dolga leta ne. Za politično maskerado so s svojimi burnimi parlamentarnimi in izvenparlamentarnimi nastopi poskrbeli narodni socialisti ali Hitlerjanci, kakor jih tudi imenujejo po njihovem voditelju Adolfu Hitlerju. Nihče jih danes ne jemlje več resno. In vendar je stranka narodnih socialistov naraščala kakor plaz. 1928 so spravili skupaj komaj 2% glasov, pri lanskih volitvah pa 18% in so s šest in pol milijona glasov in 107 poslance izšli kot druga najmočnejša nemška stranka iz volilnega boja. Omajali so do temeljev nacionalno, liberalno in demokratsko stranko. Iz splošne narodno-socialistične poplave so oteeli nekdanji narodni liberalci, konservativci in demokrati le skromne preostanke. Adolfa Hitlerja je imenovalo inozemstvo že moža bodočnosti. Dvignili so ga njegovi res veliki talenti, a še bolj splošna nezadovoljnost nemškega naroda radi domače in zunanje politike, še bolj pa rasteča gospodarska kriza, ki je bila voda na mlin Hitlerjevega radikalizma, ki je bil tem večja privlačnost za duševno razvrane mase, čim glasnejši in hrupnejši je postajal.

Velika žalost nacionalnih socialistov pa je vse dni bilo hladno in odklonilo stališče, ki ga je katoliško prebivalstvo Nemčije kazalo napram njihovi burni agitaciji. Centruma in bavorske ljudske stranke Hitlerjanci niso mogli niti za hip omajati, čeprav je fašistični recept nazijev (narodnih socialistov), da je v imenu nacije dovoljeno vse storiti in so v tem smislu tudi postopali, potegnili marsikaterega vročkrvnega mladeniča tudi iz centru-maških vrst med Hitlerjeve volilce. Nemški katoličani imajo za seboj pač drugačno politično šolo kakor pa so jo imeli italijanski katoličani s svojo mlado Partito Populare. Medtem ko je fašizem v Italiji ljudsko stranko takoj v začetku raztrgal in njene mase desorientiral, da so se mnogi stoprav tedaj zavedli ko je bilo že prepozno, — je nacionalistični val v Nemčiji še bolj strnil in utrdil politično fronto katoličanov. Saj je njihovo politično zastopstvo v volitvah pridobilo 600.000 glasov. Z nekim zdravim instinktom, ki v politiki ne ljubi modnih novosti, so politično izsolani nemški katoličani odkrili Hitlerju sodelovanje, čeprav je v strankinem programu slovesno razlašal, da je za svobodo vere in prepričanja in za pozitivno krščanstvo.

Kar je katoličane odbijalo od Hitlerjevega nacionalističnega pokreta je njegova nejasnost v vprašanjih svetovnega nazora. Za volilne zastopnike narodnih socialistov je nemstvo edina vera in neprekrto postavljajo nacionalizem in raso pred religijo. Nacionalni socialci v svojem kulturnem programu napovedujejo novo vero, ki jo bodo postavili namesto krščanstva. Nova religija naj bi bila nauk sile in moči, ki uči, da je moč nad pravico in da je treba krščanske pojme zlasti glede pravosti in morale prikriti »germanskemu pojmovanju« in »prilagoditi germanski rasi«. Hitlerjanci ne zahtevajo le suverenosti nemškega naroda, ki da je bila z versajskim mirom okrnjena, ampak sanjajo o nadvladu nemstva tudi nad drugimi. So toraj pristni potomci »Herrenvolka«, kakor sta ga vzgajala teoretično Hegel in Nietzsche, praktično pa prusko junkerstvo in pruski militarizem. Na Hitlerjev program se je v stranki zbrala jako pisana družba. Skrajnejši iz vseh taborov so našli mesta, samo da izpovedujejo grobi nacionalizem za svoj najvišji svetovni nazor. Poleg notoričnih ateistov in oznanjevalcev Wolanovega kulta sede izraziti pagani in apostoli »nemške religije bodočnosti«. Vmes so tudi taki, ki so za »nemško krščanstvo«: protestantizem in katolicizem naj se združita na nedogmatični osnovi brez priznanja starega zakona. Največ pa je v Hitlerjevem taboru takih, ki odrekaajo veri sploh vsak vpliv na javno življenje, še celo pa na politično, in se ravnavajo po znanem geslu »ohne Juda ohne Rom«, so toraj sploh proti vsakemu verstvu. Vsekakor imajo precej prav tisti, ki iščejo idejno zvezo med narodnimi socialisti in boljševiki, kakor si sploh sličita po svojih diktatorskih metodah fašizem in boljševizem.

Odklonilo stališče nemških katolikov bo za narodne socialiste, tako je vsaj viden, postalo usodno. Hitlerjanci so namreč izgubili živce in prav brez potrebe pričeli napadati katoličane, češ, da njihov nacionalizem ni čisto pravoveren, ker priznava primat rimskega papeža, — toraj neko izven nemško in nenemško silo. Kot odgovor na to neokusnost je bil proglas bavorskih nadškofov in škofov, v katerem »kot čuvarji krščanske vere in pravosti svare pred narodnim socializmom, dokler in v kolikor izraža kulturno politično pojmovanje, ki s katoliškim naukom ni združljivo«.

Manifest bavorskih škofov je pokretu narodnih socialistov zadal hud udarec, ker je prišel od strani, kateri se nikakor ne more očitati političnega sovraštva. Politično so se s svojimi zadnjimi nastopi v parlamentu itak zelo distancirali. Tako glasni na ulici, tako močni v besedi, so se izkazali kot docela neresni in nestvarni ljudje, ko je bilo treba pokazati praktično delo. Pod železno roko kancerja Brüninga se zvijajo kakor politično neizsolana otročad, ker kancelj jih postavlja pred odločitve, kjer morajo pokazati, da niso za demo-

Spremembe v vladi

Dr. Srškič minister pri predsedništvu vlade — Nov pravosodni minister — Demisija Ivana Sveгла, dr. Frangeša in F. Trifunoviča

Belgrad, 16. februarja. AA. Nj. Vel. kralj je predpisal in proglasil zakon o izpremembah in izpopolnitvah zakona o ureditvi predsedništva ministrskega sveta z dne 1. maja 1929. § 1. za § 2. zakona o ureditvi predsedništva ministrskega sveta pride novi paragraf 2a, ki se glasi:

S kraljevim ukazom se sme imenovati minister pri predsedništvu ministrskega sveta, da za predsednika ministrskega sveta vodi vse posle iz §§ 1. in 2. zakona o ureditvi predsedništva ministrskega sveta, razen onih, ki si jih predsednik ministrskega sveta pridrži, ter vse ostale posle, ki mu jih dodeli predsednik ministrskega sveta. Minister pri predsedništvu ministrskega sveta podpisuje namesto predsednika ministrskega sveta

vse akte razen zakonskih predlogov in ukazov in onih aktov, ki si jih predsednik ministrskega sveta pridrži za svoj podpis. On stalno predseduje vsem odborom ministrskega sveta.

Belgrad, 16. febr. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja, a na predlog g. predsednika ministrskega sveta in ministra za notranje posle generala Petra Živkoviča so postavljeni:

za ministra za gradnje dr. Kosta Kumanudi, minister brez listnice in namestnik ministra za zunanje zadeve; za ministra pri predsedništvu ministrskega sveta dr. Milan Srškič, minister pravde; za ministra pravde Dimirij V. Ljotić, odvetnik v Smederevu.

Belgrad, 16. febr. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog g. predsednika ministrskega sveta in mi-

nistra za notranje posle upošteval ostavko, ki so jo predložili: minister brez listnice dr. Oton Frangeš, minister za gradnje Filip Trifunović in minister brez listnice dr. Ivan Shvegel, in jih razrešil njihovih dolžnosti ter postavil na razpoloženje.

Belgrad, 16. febr. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili odlikovani: z redom Karagorgjeve zvezde III. stopnje dr. Oton Frangeš, minister na razpoloženju; z redom sv. Save I. stopnje Filip Trifunović in dr. Ivan Shvegel, minister na razpoloženju.

Belgrad, 16. febr. AA. Na predlog predsednika ministrskega sveta sta imenovana za člana vrhovnega zakonodajnega sveta dr. Filip Trifunović in dr. Oton Frangeš, ministra na razpoloženju.

Boj katoličanov v Litvi

Starši navdušujejo sinove k vztrajnem boju — Za Kralja vseh Kraljev — Nove aretacije novinarjev

Kaunas, 15. februarja.

V odnošajih med kulturno-bojno vlado in med katoliško cerkvijo ni prišlo do nikake spremembe v prilog katoliškega programa. Razumljivo je, kakor sem že vam zadnjič poročala, da je brezkompromisno in odločno stališče, ki so ga zavzeli krščanski demokratje, izzvalo še večja nasilstva od strani sedanje vlade. Popolnoma v skladu z vladnimi metodami je aretacija glavnega urednika krščansko-demokratskega glasila »Rytas« dr. Radzevičiusa, o priliki njegovega običajnega sprehoda po mestu. Istotako je policija aretirala urednico istega lista gdč. Labanauskaitė, ter jo poslala v ječo za nepolitične zločine. Listu samemu je vlada zagrozila popolno ustavičev, ker je nekočkrat proti obstoječim predpisom pozabil zamašiti konfiscirane dele inkriminiranih član-ke. Aretacija obeh urednikov je spravila list v težak položaj.

V svojem zadnjem poročilu je bil mimo-grede omenjen nastop vojaških oblasti proti katoliškim študentom. Dijaki so začeli v za-poru stavko gladovanja. Zveza katoliških di-jakov »Atitinkai« je sprejela na svojem ob-čnem zboru resolucijo, v kateri pošilja svojim po nedolžnem zaprtim tovarišem izraze svoje-ga spoštovanja in svoje globoke hvalečnosti za po-zitivno delovanje, katero so pokazali v boju za

katoliško cerkev in za svobodno izražanje ka-toliških idej. Občni zbor je nadalje sklenil, da bodo vsi dijaki na en določen dan gladovali, ter prihranjen denar poslali svojim tovarišem v ječo. Istočasno je obiskala deputacija dijakov rektorja univerze in ga prosila naj intervenira za nedolžno trpeče tovariše. Dijaki so sprejeli nebroj pisem od svojih starišev, v katerih jih očetje in matere spodbujajo k neustrašenemu in vztrajnemu boju za »Kralja vseh kraljev«, ne glede na posledice, ki bi mogle nastati.

Katoliški tisk se vsled odločnosti in strnje-nosti litvanskih katolikov v kulturnem boju zelo širi po vsej državi. V odgovor na to pod-pira vlada nacionalistični tisk in ga brezplačno troši med ljudstvo. Iz dežele pišejo, da so po nekoli odtirali učiteljem del njihovih plač v svrhu pokritja stroškov za razširjanje kulturno-bojnega časopisja. Ker pa vladni tisk ne razpolaga ravno z briljantnimi sodniki, se je vlada lotila objavljati spomine bivših mini-strov, med njimi tudi stare članke bivšega predsednika litvanske republike, katere živa duša ni več marala čitati. Katoliki so prepričani, da bodo zdržali, naj si traja sedanje stanje tudi dalje časa, ker je ravno kulturni boj ozračje razčistil ter okreplil odporno silo krščanstva, ki ni nikdar bolj kremenita kakor v boju.

Ema Wilimajte.

Angleži

o izobraževanju v Jugoslaviji

Priznanje Mohorjevi družbi in Prosvetni zvezi

London, 12. februarja.

Svetovno združenje za izobrazbo doraslih (The World Association for Adult Education) v Londonu je posvetilo v svojem poslednjem buletinu (februar t. l.) prav pomemben in obširen članek o izobraževanju doraslih v Jugoslaviji, katerega vsebino podam prav nakratko.

Najprej so orisane v grobih potezah karakte-ristične lastnosti jugoslovanskega prebivalstva ter zgodovina hrvatskega in srbskega naroda. Slovenci — najmanjši narod na severozapadnem delu Jugoslavije — so izgubili politično neodvisnost prav kmalu po svoji naselitvi, in od tedaj pa do leta 1918. niso uživali svobode neodvisne države.

Kljub temu, da je osnovna vzgoja v ljudskih šolah obvezna, je še vedno velik odst. prebivalstva nepismenega, in to predvsem v onih pokrajinah, ki so bile svoje dni pod turško nadvlado: Južna Srbija, Bosna-Hercegovina in Crna gora; dočim v Sloveniji o nepismenosti skorajda ni govora. Vendar se je prosvetno delovanje sila razmahnilo v jugoslovanski državi izza osvobođenja in zedinjenja: ustanavljajo se ljudske šole, kjer se daje deci osnovni pouk. Za odpravo nepismenosti doraslih, ki niso imeli prilike posečati šol, kar je vzrok nepismenosti, pa posvečajo svoje delovanje mnoge državne, privatne ustanove in društva. Nepismene civiliste in vojske se uči čitati in pisati ter se jim daje najpotrebnejše znanje vsakdanjega življenja.

Prav posebno pozornost pa se posveča kme-tijski izobrazbi. Nadalje: v mnogih naseljenih kra-jih obstoje takozvane ljudske univerze. Gospodinj-ski tečajji, knjižnice, čitalnice, javna predavanja splošne-ga in praktičnega značaja, vzgojni filmi, gledališka, glasbena ... društva pa dobro ilustrirajo, da se daje in dela, kar je največ mogoče.

kracijo in tudi ne za pozitivno delo, ki naj Nemčiji pomaga iz sedanjih gospodarskih težav. Bučen izhod iz parlamenta, ki so ga povzročili pred nekaj dnevi, je le slabo maskirano priznanje, da so na parlamentarnih dneh izgubljali bitko za bitko. Vedno bolj se čuti rastoči vpliv kancelerja Brüninga in centruma. V isti meri pa se zmanjšuje pomen narodnega socializma. Zato so sedaj odšli na ulico, da dvignejo mase. A težko bo same besede in obljube postaviti nasproti velikemu pozitivnemu delu, ki ga vrši centrum za gospodarsko obnovo svoje domovine.

In pristavlja: a vsa izobrazba je brezplačna! Na koncu so navedene povsem nakratko le nekatere jugoslovanske ustanove, kojih delovanje je posvečeno izobraževanju doraslih. Med temi je na prvem mestu omenjena: Mohorjeva družba.

Mohorjeva družba (Mohor's Society), ustanovljena od odličnega Slovenca pred osemdeset leti, je morda najstarejša ustanova v Jugoslaviji, čije delovanje je posvečeno izobraževanju doraslih. Njen sedež je v mestu Celje.

Kot drugi se imenujeta:

Prosvetna zveza (The Educational Union) s sedežem v Ljubljani, glavnem mestu Slovencev, je ustanova, ki daje izobrazbo širokim plastem slovenskega naroda, predvsem kmečkemu ljudstvu. Slično je delovanje Zveze kulturnih društev (The Union of cultural Societies), ustanovljena v Ljubljani.

Končno so se omenjene nekatere srbske in hrvatske tovrstne ustanove.

To mnenje in priznanje pridnega delovanja na polju vsestranske izobrazbe v mladi jugoslovanski državi moramo vzeti s posebnim zadoščenjem na znanje. In to tembolj, če pomislimo, da šteje ta organizacija med seboj najodličnejše kulturne delavce iz vseh delov sveta.

Dr. V. J.

Konec macedonskih umorov

Sofija, 16. februarja. kk. Mihaelova skupina macedonskih revolucionarjev pripravlja po umoru voditelja Gurkova nov udarec. Preteklo noč so obkolili hišo voditelja protogerovistov popa Hristova, ki je bil prej skupno z Mihajlovom in Protogerovom član centralnega odbora. Hristova so skupno z ženo in stražniki odpeljali z avtomobilom najbrže v Petrič, v glavni tabor Mihajlova. Ravno tako so neznano kam odpeljali drugega voditelja protogerovistov Parličeva z ženo in telesnim stražnikom. Za nova metoda se je začela porabljati najbrže zato, ker so neprestani umori na sofjskih ulicah resno ogrozili simpatije javnosti za Macedonce. Policija je v zadnjih dneh aretirala številne Macedonce.

Sofija, 16. februarja. kk. Obe soprogji voditeljev protogerovistov sta se že vrnili v Sofijo. Uroda Hristova samega je še vedno neznana. Listi o dogodku ne pišejo nič. V političnih krogih se smatra nova taktika odpeljavanja za srečno rešitev in za sročstvo za končanje macedonskih umorov. Vendar pa jo tudi obsojajo kot protipek neodgovornih elementov in zahtevajo, da državna oblast naistrajše poseže vmeš.

Obletnica kronanja Pija XI.

Split, 16. febr. ž. Split je včeraj slovesno praznil obletnico papeževga kronanja. Škof Bonifacij je imel pontifikalno maso, ki se je je udeležilo veliko število odličnih osebnosti in vernikov.

Posebni vlaki k bohinjskim tekmar

Ljubljana, 16. februarja. AA. JZSS naznanja, da bo vozil v nedeljo 22. t. m. k mednarodnim smuškim tekmar v Bohinju poseben vlak iz Maribora in poseben vlak iz Ljubljane. Iz Maribora bo vlak odšel v soboto 21. t. m. ob 21.50. Odhod ljubljanskega vlaka pa bo v nedeljo 22. t. m. ob 5.52. Potniki bodo imeli polovično vožnjo (34 Din 50 par Ljubljana—Bohinj in nazaj, 90 Din Maribor—Bohinj in nazaj). Odhod iz Bohinjske Bistrice bo v nedeljo ob 20. Vstop bo dovoljen na vseh postajah. Napovedani so tudi posebni vlaki iz Zagreba in Belgrada.

Protestantski kongres

Novi Sad, 16. februarja. ž. Jutri prične tu veliki kongres Nemcev evangelikov augsburške konfesije v Jugoslaviji. Poleg tekočih cerkvenih vprašanj se bo obravnavalo tudi vprašanje volitve prvega nemškega škofa evangelikov augsburške konfesije za Jugoslavijo. Kongresu bo predsedoval dr. Popp iz Zagreba.

Agrarna konferenca v Bukarešti

Bukarešta, 16. februarja. ž. Danes dopoldne se je otvorila v Bukarešti mednarodna agrarna konferenca. Otvoril jo je minister za kmetijstvo Madgearu, ki je v nagovoru poudaril potrebo gospodarskega sodelovanja agrarnih držav.

Nov predsednik Finske

Helsingfors, 16. februarja. kk. Pri volitvah predsednika finske republike se do sedaj pri dveh volitvah nobenemu izmed starih kandidatov ni posrečilo, doseči absolutno večino 151 glasov. Končno je pri tretjem glasovanju dobil 151 glasov kandidat desnice, to je finske združevalne stranke in lapovskega gibanja, ministrski predsednik Swinhufud, in je tako bil izvoljen za državnega predsednika za šest let. Kandidat meščanske leve in malih kmetov, bivši predsednik Stahlberg je dobil 149 glasov.

Pilsudski še ni zdrav

Varšava, 16. febr. AA. Po uradnem poročilu bo Pilsudski podaljšal svoj odmor na Madeiri še za nekaj tednov. Do njegovega povratka zato ni pričakovati izprememb v poljski vladi. Poučeni krogi sodijo, da zunanji minister grof Zaleski do maršalovega povratka ne bo odstopil, pač pa ni izključeno, da bo to storil kasneje, ker je znano, da maršal Pilsudski ni bil zadovoljen s poljskim zunanjim ministrom in z njegovim nastopom v nemško-poljskem sporu.

Obsodba atentatorjev na Pilsudskega

Varšava, 16. februarja. kk. V velikem političnem procesu radi bombnega napada na Pilsudskega so bili danes vsi obtoženci oproščeni od obtožbe dejanske priprave atentata, trije obtoženci pa so dobili radi zločinskih namenov po 1 leto zapora, dočim sta bila druga dva oproščena. Državni pravdnik je na podlagi ruskega kazenskega prava iz caristične dobe, ki še velja na Poljskem, zahteval najostrejšo kazen, ne da bi staval konkretne predloge. Zagovorniki so videli v načinu sestave vse obtožnice poskus, obdolžiti nemško-socialistično stranko ilegitalnega delovanja, tako da jo je razpustiti ali pa prepovedati. Več tednov je trajal boj zagovornikov in se jim je končno posrečilo, preprečiti vsaj to politično posledico.

Nemški industrija'ci v Jugoslaviji

Belgrad, 16. februarja. AA. Na podlagi uklepe Rudarskega lista in našega generalnega konzulata v Düsseldorfu bodo obiskali nemški industrijalci začetkom maja t. l. našo državo. Večinoma so to lastniki rudnikov in težke industrije. V kratkem bo v Belgradu konferenca predstavnikov ministrstva trgovine in industrije ter gozdov in rudnikov, gospodarskih organizacij in vseh drugih, ki bodo izdelali program za sprejem in bivanje nemških industrijalcev v Jugoslaviji.

Dunajska vremenska napoved. Zaenkrat še ne bo bistvene spremembe vremena. Morda pride kratko zboljšanje, potem pa zopet sneg. Temperaturna negotova. Večinoma pod ničlo. Zaenkratna vremenska napoved. Po večini oblačno, zmerno hladno, nestalno. Malo padavin.

Razvoj krize v Španiji

Romanones odklonil - Cambo odklonil - Santiago Alba odklonil - Sestava vlade poverjena Sanches Guerri

Francoski glasovi o krizi

Pariz, 16. febr. (Izv. »Slov.«) Francosko časopisje posveča velikansko pozornost dogodkom, ki se odigravajo onstran pirenejskega gorovja. Večji listi, kakor oficijozni »Temps« ali informativni listi kakor »Matin« in »Journal«, ki so imeli zadnje mesece svoje posebne poročevalce v Španiji, so sicer že nekaj časa napovedovali kritičen razvoj španskega položaja. Tako je »Temps« že 10. januarja poročeval padec Berenguerjeve vlade, ne zaradi njegovih morebitnih nezmogljivosti, ampak radi dolge verige napak, katere je zagrešila 7 letna brezuslovna vlada v Španiji. Kot najnevarnejši simptom označuje »Temps« dejstvo, da bi prevele zapuščen režim, katerega je 1921 uvedel Primo de Rivera, same ne vedo več kaj številnih med narodom pomenijo in koliko od njihovega bivšega programa narod dandanes sploh še sprejme. »Temps« vidi v idejnem kaosu, v katerem se nahajajo stranke reda, nevarnost, da revolucionarni elementi najdejo odprta vrata, skozi katera bodo lahko brez velikih zaprek sejali razdor in nezadovoljstvo med itak že oznevoljeno špansko ljudstvo. Današnji listi pa izražajo zelo črnogledne vidike, glede nadaljnjega razvoja dogodkov, ker nabena vlada, če tudi bi objemala vse državotvorne stranke, ne bi mogla vzdržati, ako bi ne klonila pred splošno željo španskega ljudstva po ustavodajni skupščini; ta naj bi v bodoče zajamčila ustavo in ustavno življenje proti ponovnim poskusom, ki so bili za Primo de Rivero in za njegov režim usodopolni. »Temps« ugotavlja, da predstavljajo danes v Španiji kralj ono veliko in močno vez med sicer nasprotnočinami si strankami, kralj je slejakej ljub španskemu narodu in ni dvoma, da bo polegnil za seboj vse dobronamislele javno mnenje, če

bo pogumno, kakor je to njegova navada, sprejel nase inicijativo in odgovornost za ustavne reforme, ki so postale neizbežne.

Kaj pravi »Reichspost«

Dunaj, 16. febr. kk. Današnja »Reichspost« priobčuje zelo zanimiv informativen članek o politični zvezi v Španiji. So ni dolgo tega, ko je glasilo kršč. socialistov v Avstriji objavilo izvirno poročilo svojega stalnega madridskega dopisnika, ki pojasnjuje, da položaj ni tako kritičen, kakor ga slikajo senzacionalistični časnikarji mednarodnega tiska. Bas iz tega stališča je zanimivo voditi kako ta list presoja novi položaj v Španiji. »Ni res«, piše list, »da je Berenguer moral pasti radi valjnega bojkota, katerega so propagirale socialistično-revolucionarne struje. Poraz je povzročil grof Romanones, ki je v imenu svoje liberalne monarhistične stranke zahteval, da naj se v najkrajšem času skliče ustavodajna skupščina, ki da je edina v stanju rešiti Španijo pred polomom. Načrt generala Berenguera, da pred državne posle stavi ustavi iz leta 1876, katere diktatura ni mogla abolirati, je postal brezpredmeten. Tako enostavno sedaj ni mogoče več preiti nazaj v normalno politično življenje. Diktatura je sicer zrahljala organizacijo in disciplino ter tudi idejno strinjnost bivših političnih strank, toda ne toliko, da bi se ne pokazale zopet na površje, kakor se je dejansko tudi zgodilo v sedanjih krizi. Mi najdemo zopet stara imena iz dobe pred Primo de Riverom, ki se sprehajajo po velikasnih hodnikih kraljeve palače ter nosijo kralju svoje dragocene nasvete. Za enkrat se ne izgleda, da se je pojavila kakšna izrazita politična obojnost, ki bi stupala vzeti krmilo v svoje roke. Najboljše bo, če se razpišejo občinske volitve, ki bi jeeno pokazale v katero smer gredo misli naroda in ki bi brez dvoma dokazale, da je

velikanska večina španskega naroda vdana monarhiji in svojemu kralju. S tem bi se ločili duhovi in revolucionarna propaganda, ki sedaj uspeva v kalni vodi, bi se zajezila. Ravno tako vdana je kralju tudi armada ter Guarda Civil, telegrafna straža španskega kralja. Ravno uedavno minuli revolucionarni poskusi v Španiji so dokazali mišljenje v kraljevi armadi. Zato ni ne bema dvoma, da bo pametno državno vodstvo prebredlo sedanje težave in Španijo prepeljalo v mirno ustavno življenje pod zastavo španske dinastije, katero španski narod še vedno ljubi.

Sanchez Guerra up cil

Madrid, 16. febr. kk. Kralj je po enopopolni avdienci poveril sestavo kabinete Sanchezu Guerri. Sanchez Guerra je izjavil časnikarjem, da je kralj apeliral na njegov patriotizem in tako bo skušal sestaviti kabineto, ki ga potrebuje dežela. Še lansko leto je rekel v nekem senzacionalnem govoru, da je sicer še monarhist, da pa s kraljem Alfonzom ne bo več sodeloval. Sedanjí skrajno slabi položaj ga je pripravil do tega, da je opustil to svoje stališče. Pripomniti je, da je revolucionar iz Valencije, ki je bil skoro eno leto zaprt na vojni ladji, sedaj edini mož, ki naj reši monarhijo. Očitno je, da se je zdel kralju bolj vreden zaupanja kakor Alvarez, ki se nagiba k republikli. Danes zvečer boe Sanchez Guerra kralju predložiti kabineto listo. Zaenkrat pa vlada še največja zmešujava in nejasnost. Vsako uro je slika drugačna in tudi one osebe, ki so direktno udeležene, ne morejo mnogo povedati. Alvarez bo najbrže prevzel ministrsko predsedstvo. Alba je obljubil sodelovanje. Cambo pa ne. Marañon, ki je sopedpisal republikanski manifest intelektualcev, se bo dalo na razpolago eno ministrsko mesto.

Sanchez Guerra sam je šel v zapore in je nudi nekaterim tam zaprtim voditeljem decemb. revolucije ministrsko mesta brez portfelja. Ti pa so

to odklonili. Zdi se, da so republikanci in socialisti stavili pogoj, da mora kralj ves čas volivne periode in zborovanja konstituante oditi iz dežele. Vznemirljive vesti se širijo o načrtih radikalov. Razpoloženje v delavskih krogih je posebno radikalno. Prva kombinacija na čisto monarhistični podlagi se je ponesrečila, ker se je branil Cambo. Nato so odbrali Santiaga Alba kot ministrskega predsednika, kateremu bi morda bilo mogoče dobiti enega ali dva ministra od leveice. Alba je na kratko odklonil in sicer brzojavno iz Pariza, ker ve, da republikanci in socialisti niso več pripravljeni sprejeti formulo ustavodajnega parlamenta, ker bi s tem vse kakor monarhijo ut. mila ostati. Alba sam pa je predlagal Sancheza Guerro.

Kralj se si'ajno drži

Dunaj, 16. febr. kk. Kakor poročajo pariški listi iz Španije, so voditelji republikanske stranke zahtevali, da se izklicne republika. Zamora, ki je bil po vstaji v Jacaru aretiran, je izjavil »Journalu«, da mora kralj brezpogojno iz dežele. Če bo potem narodna skupščina sklenila njegovo vrnitev, naj pridde nazaj, sicer pa ne. Socialistične strokovne organizacije, ki so včeraj zborovale v Barceloni, so zahtevale, da se takoj izpustijo vsi politični jetniki, da se obnovi ustava, da se prizna koalicijsko pravo, da se odpravijo izjemni zakoni diktature, posebno pa novo kazensko pravo. Če se v treh dneh ne ukine prepoved za strokovne organizacije, ki jo je izdala diktatura, bo proglašena generalna stavka. Kralj se sijajno drži in položaj obvlada.

London, 16. februarja. AA. Danes je odpotovala španska kraljica v Madrid. Sročil je posetila huckinghamsko palačo ter se poslovila od kraljeve dvojice. Na postaji Victoria so se poslovili od kraljice odlični člani španske kraljeve družbe, osonje španskega poslanstva ter mnogi angleški uradni zastopniki in prijateljevi.

Italija ne spoštuje konkordata

So. Oče se pritožuje čez rimsko vlado

Rim, 16. febr. kk. Papež je danes dopoldne pri običajnem sprejemu rimskih posnitih pridigarjev deloma zelo ostro obnovil svoj prejšnji protest proti mlačnemu izvajanju določb konkordata s strani italijanskih oblasti. Doraščajoča mladina je v neprestani največji nevarnosti radi neovirane trivialnosti v listih in nesposobnih predstav v kinu, ne da bi oblasti izpolnjevale obveznosti, ki so jih tozadevno prevzele v konkordatu. Papež je posebno grajal, da v Rimu oblasti same ne spoštujejo predpisane nedeljskega počitka. Ponovno je papež opozarjal na

narasčajočo nevarnost protestantovskega proselitizma, posebno v Rimu, ki neprestano napreduje in se njegovi privrženci sedaj že celo drznejo nakupovati zemljišča. Papež je naročil župnikom, naj potom očevo po možnosti vplivajo na oblasti, da bodo spoštovali sklenjene pogodbe. Končno jih je pozval, naj mu poročajo o vseh kršitvah konkordatskih dogovorov. Priče tega nagovora zatrjujejo, da se je papež v vseh teh vprašanjih izražal z nenavadno odločnostjo.

Sven Hed'n se vrnil iz Kitaja

Stockholm, 16. febr. AA. Znani raziskovalec in pionir Sven Hed'n se je včeraj vrnil s Kitajskega v Stockholm. Navzlic svojim 66 letom je zelo optimističen in poln energije. Kakor znano je Sven Hed'n pred 4 leti odšel na raziskovanje Centralnega Kitaja. Odprava je bila 19 članov-odmenjakov, med njimi 11 švedov in 4 Kitajce. V Centralnem Kitaju je odkrila ostanke pračivali, ki so bile do zdaj še neznane, pa tudi sledove starih mest in pomembne arheološke izkopnine. Med drugimi je ekspedicija našla tudi ostanke najstarejšega kitaj-

skega zidu, ki se razteza več sto kilometrov in o katerem niti sami Kitajci niso nič vedeli.

Svenu Hednu je uspelo podaljšati koncesijo za njegovo ekspedicijo za nadaljnji dve leti; zato se vrne na novo oskrbljen z vsem potrebnim na Kitajsko. Dozaj je Hednova odprava raziskovala ozemlje štirih do petih tisočkilometrskih kilometrov, nova ekspedicija pa bo delovala tudi z opazovanji iz letal. Tudi za to raziskovanje je kitajska vlada že dala privoljenje.

Boj proti fašizmu v Nemčiji

Berlin, 16. febr. AA. Zadnje ostre odredbe oblasti proti revolucionarnemu delovanju narodno socialističnih organizacij so našle odmev tudi v uradnih krogih. Pruski justični minister je v proračunski komisiji deželne zbornice odločno poudaril, da bo branil samostalnost sodnikov in republikanske ustave, ki ji je prisegel zvestobo. Vrhovni poveljnik državne brambe general von Hammerstein je v okrožnici vsem upokojenim generalom in častnikom izrazil svoje obžalovanje, da so bili ti v zvezi z organizacijami, ki so sedanjemu režimu sovražne. General von Hammerstein svari

vse častnike, da opuste to delovanje, ker bi moral sicer prepovedati krivcem nošenje nemške vojaške uniforme.

Berlin, 16. febr. kk. Odbor socialnodemokratske stranke je izdal oklic na delavstvo, s katerim ga opominja na boj proti fašizmu. Nazadovanje narodno-socialističnih pristavev je že očitno. Mnogi listi so že ustavili izhajanje, naklada še izhajajočih listov pa se manjša od dne do dne. Zato je nevarnost, da bi narodni socialisti storili kak obupen korak, radi česar je potrebna previdnost.

Protivrski pouk v sov. šolah

Moskva, 16. febr. AA. Prosvetni komisariat je poslal vsem prosvetnim oblastvom in ustanovam okrožnico, ki v njej zahteva točno izvajanje protivrskega pouka. Komisariat ugotavlja, da je cerkev pridobila svoj nekdanji vpliv na deca in da so v poslednjem času celo razdeljevali kržje po šolah. Najboljše sredstvo proti veri je po mnenju te okrožnice film. Zato priporoča sestavo protivrskih filmov.

Koliko Nemcev je na svetu?

Dunaj, 16. februarja. AA. Profesor Wilhelm Winkler je objavil statistiko Nemcev na svetu. Po tej statistiki je nemškega prebivalstva 94,5 milijonov. Od teh je v Nemčiji 62,5 milijonov, v Avstriji 6,3 milijonov, v Češkoslovaški 3,5 milijonov, v Švici 2,8 milijonov, v Franciji 1,7 milijonov, na Poljskem 1,3 milijonov, v Severni in Južni Ameriki pa 4 milijone. V Jugoslaviji je 700 000 Nemcev, na Madjarskem 600 000, v Italiji 300 000, v Litvi 130 000, v Latviji 75 000.

Princ Ruprecht ne sme na angl. dvor

London, 16. februarja. 2. »Daily Herald« poroča, da se je te dni nahajal v Londonu v tajni misli bivši prestolonaslednik bavarski Ruprecht, ki si je zamen prizadeval, da bi bil sprejet od angleškega kralja z avdienco. Ker to ni bilo mogoče, se je z letalom vrnil.

Drobne vesti

Berlin, 16. febr. 2. Emil Janings je sklenil podati se v Hollywood, kjer bo igral v neki fantastični igri vlogo zdravnika. Filmska družba ga je angažirala za eno leto. Janings je obljubil, da se čez leto vrne k »Uffe« in da bo seboj privedel tudi Ernesta Lubitscha.

Trst, 16. febr. 2. Najboljši mladostni avijetik Acorani se je s svojim letalom zrušil in ostal mrtel.

Ankara, 16. febr. AA. V Brusli in v Chanakali je policija odkrila novo zaroto proti vladí ter aretirala več odličnih oseb. Policija je presenetila sealcané tajnega verskega društva, katerega se je udeležilo 36 oseb, med temi 18 žensk. Vsi so bili aretirani ter bodo sojeni zaradi veleizdaje. Oblasti naznanjajo, da bodo zaožnjke najostreje kaznovale.

Romunija na razpoč'u

Maniu in Titulescu pozvana v Bukarešto - Nihanje med diktaturo in med široko narodno vlado

Bukarešta, 13. febr. (Od našega dopisnika.) V političnih krogih se zelo razpravlja o velikem kronskem svetu, katerega namerava konec meseca marca sklicati kralj, da se položi temelji za enotno gospodarsko naert, ki ga naj bodoče romunska vlada sistematično izvede, bodisi v tej ali oni vladni obliki. Gospodarska kriza je s tako težo legla na romunski narod in na državne finance, da so se tudi najbolj uporne stranke, ki so še pred par meseci mislile popolnoma same reševati Romunijo, spriznile z mislijo med ali celo nadstrankarskega kabineta, v katerem bi sodelovali zastopniki vseh političnih naziranj, kakor se je to zgodilo za časa svetovne vojne.

Zato je povsem razumljivo, da je narodna kmetska stranka te dni dposlala posebnega delegata v južno Francijo, kjer se zdravi predsednik stranke g. Maniu, s prošnjo, da se slednji nemudoma vrne v Romunijo, kjer je postal položaj tak, da neobhodno potrebuje njegove prisotnosti in njegovega sodelovanja. Narodna kmetska stranka se po odstopu Maniu, kot predsednika vlade, nahaja v zelo velikih težavah, ker je prav za prav brez pravega vodstva. Povratek Maniu ima namen poravnati vsa nasprotstva, ki so nastala v stranki za časa njegove odsotnosti, poleg tega pa tudi še mnogo bolj važen namen, da zadobi narodno kmetska stranka

v njegovi vplivni osebnosti krepkega tolmacha svojih težej, pred vsem pa edinega človeka, ki bo v stanju preprečiti v Romuniji diktaturo, h kateri se vedno bolj in bolj nagiblje kralj, h kateri nagovarjajo vladarja vplivni vojaški krogi okrog maršala Persana in katero je baje celo vzljubil tudi predstirani predsednik bodoče koncentracijske vlade brihtni Titulescu. Narodno kmetska stranka je slej ko prej mnenja, da bo mnogo boljše za Romunijo in za njen ugled v inozemstvu — pogoj, ki je zelo važen, kadar se letelo posojila v inozemstvu — če se bo mogla izogniti brezposelnemu režimu ter se rešila iz sedanjih gospodarskih težav s pomočjo parlamentarnega sodelovanja ljudstva, kakor tudi s pomočjo patrijotičnega zaupanja vsega naroda.

Nice, 16. febr. fr. Tukaj sem je prispel odposlanec romunske narodne kmetske stranke z naročilom na bivšega predsednika vlade in strankunega predsednika Maniu, da naj se nemudoma vrne v Romunijo, kamor ga kliče njegova patrijotična dolžnost. Predsednik Maniu bo takoj odpotoval v svojo domovino.

London, 16. febr. fr. V diplomatskih krogih se je raznesla vest, da je bil tukašnji romunski poslanik Titulescu zopet pozvan v Bukarešto. Romunsko poslanstvo teh vesti ni hotelo ne demantirati ne potrditi.

Jugoslovanski paviljon na mednarodnem sejmu v Milanu

Belgrad, 16. febr. AA. Dvignati mednarodni sejem v Milanu bo od 12. do 29. aprila t. l. Kraljevska vlada je sklenila, da se tudi naša država uradno udeleži tega sejma s svojim narodnim paviljonom in sicer to pol privi.

Organizacija naše udeležbe na tem sejmu je poverjena ministru za trgovino in industrijo. V našem narodnem paviljonu mora biti reprezentirano celokupno naše gospodarstvo.

Razstavljalci dobe razstavljalni prostor v našem narodnem paviljonu brezplačno in prav tako brezplačen prevoz, če do 10. marca pošljejo svoje vzorce na naslov: Trgovski muzej, Belgrad, Milosa Velikog ulica 29, da bo ministru za trgovino in industrijo moglo poslati tudi ta material obnem s svojim transportom v Milan. Vsi listi, ki se nameravajo udeležiti to razstave, naj se takoj prijavijo svoji organizaciji z navedbo, koliko prostora bi želeli imeti v paviljonu. Tisti gospodarstveniki, ki prijavijo udeležbo kasneje, ne bodo mogli dobiti brezplačnega prevoza. Vsi oni, ki se prijavijo za udeležbo na razstavi, se je morajo brezplačno udeležiti, ker se pozneje za njih določen prostor ne bo mogel izpolniti z drugim materialom. Če kateri razstavljalci ne bi mogli do 10. marca poslati svoj material v Belgrad, ga pozneje lahko pošljejo naravnost na naslov: Padiglione Jugoslavo, Fiera di Milano. Sroške prevoza kakor že omenjeno v tem primeru nosijo sami razstavljalci.

Ministrstvo za trgovino in industrijo pričuje, da se bodo naši gospodarski krogi to pot odzvali v večjem številu, kakor pri dosedanjih gospodarskih manifestacijah. Oni, ki se žele te razstave udeležiti, morajo takoj sporočiti ministrstvu za trgovino in industrijo: 1. katere predmete hočejo razstaviti; 2. na koliko prostora v paviljonu reflektirajo; 3. kolikšna je kolikšna vzorcev; 4. kakšni so vzorci in 5. kako žele poslati material, ali preko trgovskega muzeja, ali direktno v Milan.

Treviranus zopet govori

Berlin, 16. febr. AA. Treviranus je zopet govoril. Rekel je, da je največje vprašanje za Nemčijo svoboda orožja. Ker so pogodbene stranke odbile izpolnitev obljub o razorožitvi, ima Nemčija polno svobodo oboroževanja. Nemčija si mora to svobodo vzeti. Nemčija se poslužuje svojega članstva pri Društvu narodov v glavnem zato, da odkrije pred svetom, kako neodkrito in nepravilno je sedanje stanje. Nemčija ne prizna reparacijskih bremen radi tega, ker so ji ta bremena vsiljena na temelju laži, da je ona odgovorna za vojno. Treviranus je opozoril posebno na to, da Nemčija nikoli ne bo priznala krivice glede vzhodne meje in se bo vedno spominjala tega, da ima enako premagljivo orožje kakor oni, ki se dikirali mir.

PLEMENSKI SEJEM V STICNI

V četrtek, 19. februarja se vrši v Sticni pri kolodvoru nakupovanje plemenske živine montafonske pasme za zetsko banovino. Nakupovali se bodo bikli v starosti 1 do 1 in pol leta in bjele telice. Komisija prične z nakupovanjem ob 9 dopoldne.